

แบบฟอร์มมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP)

ชื่อหน่วยงาน กลุ่มพัฒนานามัยแม่และเด็ก ศูนย์นามัยที่ 4 สระบุรี	คู่มือการปฏิบัติงาน การป้องกันและควบคุมกลุ่มอาการ Down Syndrome
--	--

1. วัตถุประสงค์ (Objectives)

เพื่อให้หน่วยงานและบุคลากรสาธารณสุขเข้าใจและมีการบริหารจัดการระบบการคัดกรองกลุ่มอาการดาวน์ในหญิงตั้งครรภ์ทุกกลุ่มอายุ ให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้มีการตั้งครรภ์คุณภาพ ลูกเกิดรอดแม่ปลอดภัย และทารกเจริญเติบโต มีพัฒนาการสมวัยอย่างเต็มศักยภาพ

2. ขอบเขต (Scope)

คู่มือการดำเนินงานการป้องกันการเกิดทารกกลุ่มอาการดาวน์ ตามแนวทางของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

3. คำจำกัดความ (Definition)

กลุ่มอาการดาวน์หรือดาวซินโดรม (Down Syndrome) หมายถึง โรคทางพันธุกรรมที่เกิดจากความผิดปกติทางโครโมโซม โดยสาเหตุที่พบมากที่สุดเกิดจากการมีโครโมโซมคู่ที่ 21 เกินมา 1 แห่ง หรือเรียกว่า Trisomy 21 ในทางการแพทย์พบว่าการให้กำเนิดเด็กที่เป็นกลุ่มอาการดาวน์นั้นสามารถพบได้ในผู้หญิงทั่วไปทุกกลุ่มอายุ ไม่จำกัดเชื้อชาติ สังคม และชนชั้น ลักษณะของเด็กที่เป็นกลุ่มอาการดาวน์ โดยทั่วไปจะมีความผิดปกติใน 3 ด้านหลักๆ ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ และด้านสติปัญญา

การป้องกันและควบคุมกลุ่มอาการ Down Syndrome หมายถึง การจัดระบบให้บริการตรวจคัดกรองกลุ่มอาการดาวน์ให้กับหญิงตั้งครรภ์ทุกกลุ่มอายุ โดยการตรวจคัดกรองด้วยวิธี Quadruple Test การตรวจวินิจฉัยทารกในครรภ์ และยุติการตั้งครรภ์ตามแนวทางเวชปฏิบัติ เพื่อดำเนินการพัฒนาระบบการจัดบริการให้ได้มาตรฐาน และมีคุณภาพ การเพิ่มศักยภาพบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขให้มีความรู้ความสามารถในการให้การปรึกษา การตรวจคัดกรอง การตรวจวินิจฉัย รวมถึงการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับเด็กกลุ่มอาการดาวน์ ให้กับหญิงตั้งครรภ์และประชาชนทั่วไป การดำเนินการดังกล่าวจะส่งผลให้จำนวนทารกที่คลอดมาเป็นกลุ่มอาการดาวน์มีจำนวนลดลง และสามารถลดงบประมาณในการดูแลและรักษาเด็กกลุ่มอาการดาวน์ โดยการบริการป้องกันและควบคุมกลุ่มอาการ Down Syndrome มีการดำเนินการตามมาตรฐานดังนี้

- หญิงไทย มีเลขบัตรประจำตัวประชาชน 13 หลัก
- ทุกกลุ่มอายุ ไม่จำกัด
- ทุกการตั้งครรภ์ ไม่จำกัด
- อายุครรภ์ 14-18 สัปดาห์

4. ความรับผิดชอบ (Responsibilities)

กลุ่มงานพัฒนาอนามัยแม่และเด็ก ศูนย์อนามัยที่ 4 สระบุรี

รับนโยบายในการขับเคลื่อนการดำเนินงานการบริการป้องกันและควบคุมกลุ่มอาการ Down Syndrome จากกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ถ่ายทอดนโยบาย และแนวทางการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้กับจังหวัดในเขตสุขภาพที่ 4 โดยผ่านการประชุม MCHB ระดับเขตสุขภาพ ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดสระบุรี จังหวัดลพบุรี จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดสระบุรี และจังหวัดนครนายก รวมถึงการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการพัฒนาแนวทางการปรึกษาเพื่อลดการถ่ายทอดโรคทางพันธุกรรมในงานอนามัยแม่และเด็ก และติดตามผลการดำเนินงานระดับเขตสุขภาพ

จังหวัดในเขตสุขภาพที่ 4

รับนโยบายจากศูนย์อนามัยที่ 4 สระบุรี และถ่ายทอดนโยบายลงสู่จังหวัดโดยผ่านการประชุม MCHB ระดับจังหวัด เพื่อวางแผนการดำเนินงานขับเคลื่อนงานการบริการป้องกันและควบคุมกลุ่มอาการ Down Syndrome เขตสุขภาพที่ 4

5. ขั้นตอนการปฏิบัติ (Procedure)

(เป็นการบรรยายขั้นตอนการทำงานที่ระบุเฉพาะงานนั้น แบบ STEP-BY-STEP แสดงเป็น Flow chart ของงาน)

ลำดับ	ผังกระบวนการ	ระยะเวลา	จุดควบคุม	ผู้รับผิดชอบ
1		1 วัน	- โครงการป้องกันการเกิด ทารกกลุ่มอาการดาวน์ ปี ๒๕๖๒ สำนักส่งเสริม สุขภาพ กรมอนามัย	- ศูนย์อนามัยที่ 4 - ผู้รับผิดชอบงานอนามัยแม่ และเด็กระดับจังหวัด
2		1 วัน	- คู่มือการดำเนินงานการ ป้องกันการเกิดทารกกลุ่ม อาการดาวน์	- ผู้รับผิดชอบงานอนามัยแม่ และเด็กระดับจังหวัด
3		1 วัน	- คู่มือการดำเนินงานการ ป้องกันการเกิดทารกกลุ่ม อาการดาวน์	- ผู้รับผิดชอบงานอนามัยแม่ และเด็กระดับจังหวัด
4		1 วัน	- คู่มือการดำเนินงานการ ป้องกันการเกิดทารกกลุ่ม อาการดาวน์	- ศูนย์อนามัยที่ 4 - ผู้รับผิดชอบงานอนามัยแม่ และเด็กระดับจังหวัด
5		15 วัน	- แบบรายงานโครงการ ป้องกันและควบคุมการเกิด ทารกกลุ่มอาการดาวน์ กรมอนามัย	- ศูนย์อนามัยที่ 4 - ผู้รับผิดชอบงานอนามัยแม่ และเด็กระดับจังหวัด
6		15 วัน	- แบบรายงานโครงการ ป้องกันและควบคุมการเกิด ทารกกลุ่มอาการดาวน์ กรมอนามัย	- ศูนย์อนามัยที่ 4 - ผู้รับผิดชอบงานอนามัยแม่ และเด็กระดับจังหวัด
7		15 วัน	- สรุปตรวจราชการ	- ผู้รับผิดชอบงานอนามัยแม่ และเด็กระดับจังหวัด

รายละเอียดของขั้นตอนการปฏิบัติงาน

- 5.1 รับถ่ายทอดนโยบายการขับเคลื่อนงานการป้องกันการเกิดทารกกลุ่มอาการดาวน์ โดยกำหนดให้ทุกจังหวัดมีการจัดระบบบริการพื้นฐาน การให้บริการตรวจคัดกรองกลุ่มอาการดาวน์ให้กับหญิงตั้งครรภ์ทุกกลุ่มอายุ โดยการตรวจคัดกรองด้วยวิธี Quadruple Test การตรวจวินิจฉัยทารกในครรภ์ และการยุติการตั้งครรภ์ตามแนวทางเวชปฏิบัติ
- 5.2 วางแผนการขับเคลื่อนงานการป้องกันการเกิดทารกกลุ่มอาการดาวน์ เขตสุขภาพที่ 4 ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่
- 5.3 จัดประชุมชี้แจงเพื่อถ่ายทอดนโยบายการขับเคลื่อนงานการป้องกันการเกิดทารกกลุ่มอาการดาวน์ ให้กับผู้รับผิดชอบงานอนามัยแม่และเด็กระดับจังหวัด ในเขตสุขภาพที่ 4 ผ่านการประชุม MCH Board
- 5.4 ติดตามผลการดำเนินงานของแต่ละจังหวัด เป็นรายไตรมาส คำนึงข้อมูลผลการดำเนินงานของแต่ละจังหวัดให้แก่สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย
- 5.5 ติดตามผลการดำเนินงานการป้องกันการเกิดทารกกลุ่มอาการดาวน์ ของแต่ละจังหวัด ร่วมค้นหาปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานการป้องกันการเกิดทารกกลุ่มอาการดาวน์ ร่วมออกแบบแนวทางการแก้ไขปัญหาผ่านการตรวจราชการของเขตสุขภาพที่ 4
- 5.5 สรุปผลการดำเนินงานการป้องกันการเกิดทารกกลุ่มอาการดาวน์ระดับเขตสุขภาพ

6. ภาคผนวก (ถ้ามี)

